

#3(41)2026

ЕНПФ

PRO

unsplash.com

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

2

АНАЛИТИКА

Аңыз бен ақиқат: Қазақстандағы жинақтаушы зейнетақы жүйесі туралы не білеміз?
Мифы и реальность о пенсии в Казахстане

17

КӘСІПҚОЙ / ПРОФЕССИОНАЛ

Ерікті зейнетақы жарналары: лайықты зейнетке бастар қосымша мүмкіндік
Добровольные пенсионные взносы: больше возможностей для достойной пенсии

6

ЖАҢАЛЫҚТАР / НОВОСТИ

Өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтар
Және жаңа арнаулы салық режимдері
Самозанятые и новые специальные налоговые режимы

23

КӘСІПҚОЙ / ПРОФЕССИОНАЛ

Табыс тарихы
Истории успеха

12

АНАЛИТИКА

Табысты алмастыру коэффициенті – зейнетақы лайықтылығының көрсеткіші ретінде
Коэффициент замещения доход как показатель адекватности пенсии

27

БОС УАҚЫТ / ДОСУГ

БЖЗҚ-дағы шахмат турнирі:
әріптестер арасындағы зияткерлік сайыс
Шахматный турнир ЕНПФ:
интеллектуальные битвы среди коллег

Аңыз бен ақиқат: зейнетақы жүйесі туралы не білеміз?

Мифы и реальность о пенсии в Казахстане

Қаржыға қатысты әңгіме қозғалғанда, әсіресе зейнетақы тақырыбына келгенде, ел арасында түрлі пікір мен күмән қатар жүреді. Бірі “жүйе сенімсіз” десе, енді бірі “бәрібір пайдасын көрмейміз” деген ойға бейім. Осындай пікірлердің қайсысы шындыққа жанасады, қайсысы – жай ғана аңыз? Осы сұрақтарға қарапайым әрі түсінікті тілмен жауап іздеп көрейік.

Ең алдымен, Қазақстандағы жинақтаушы зейнетақы жүйесінің мәнін түсініп алған жөн. Бұл жүйе – әр азаматтың еңбек жолында өзі үшін, қазыналы қарттығы үшін қаржы жинақтауына негізделген модель. Яғни, бүгінгі табыстың бір бөлігі ертеңгі тұрақтылықтың кепіліне айналады. Бұл – “біреу береді” деген үміттен гөрі, “өзім қамтамасыз етемін” деген саналы ұстанымға жақын.

Миф 1: Обеспечение пенсии можно осуществлять и без ЕНПФ

Реальность: ЕНПФ является единственным администратором накопительной пенсионной системы страны. Фонд ведет учет пенсионных накоплений (ПН), осуществляет пенсионные выплаты, консультирует граждан, а также обеспечивает доступность пенсионных услуг.

Фонд взаимодействует с доверительными управляющими пенсионными активами (ПА), банками-кастодианами, страховыми организациями и уполномоченными операторами по использованию ПН на жилье и лечение.

Аңыз №1: “Зейнетақы бәрібір аз болады, жинаудың қажеті жоқ”

Бұл – ең кең тараған пікірлердің бірі. Шын мәнінде, болашақтағы зейнетақы мөлшері бірнеше факторға байланысты: еңбек өтілі, аударымдардың тұрақтылығы мен көлемі, сондай-ақ инвестициялық кіріс. Егер адам ресми жұмыс істеп, тұрақты түрде жарна аударып отырса, оның жинағы да соған сай өседі.

Яғни, зейнетақының аз немесе көп болуы – тек жүйеге емес, адамның өз қаржылық тәртібіне де тікелей байланысты.

Ақиқат: еңбекке неғұрлым ерте араласып, берекелі болашағың үшін қаржы жинау тәртібін қалыптастырып, тұрақты түрде (жылына 10-12 рет) жарна аударып отырсаң – нәтиже соғұрлым жоғары болады.

Аңыз №2: “Жинақтар жоғалып кетуі мүмкін”

Кейбір адамдар зейнетақы қорындағы қаражаттың сақталуына күмәнмен қарайды. Алайда бұл қаражат заңмен қорғалған және жеке шотта сақталады. Одан бөлек, мемлекет инфляция деңгейін ескере отырып, белгілі бір кепілдіктер береді. Сонымен қатар, жинақтар жай ғана “жатпайды”. Олар инвестицияланып, табыс әкеледі. Бұл – жүйенің маңызды артықшылығы.

Ақиқат: зейнетақы жинақтары – әр азаматтың жеке меншігі және оның сақталуына заң жүзінде кепілдік берілген. Естеріңізде болсын! Қазақстан - зейнетақы жинақтарының сақталуына мемлекеттік кепілдік беретін әлемдегі жалғыз ел.

Аңыз №3: “Зейнетке шыққанға дейін бұл ақшаға қол жеткізу мүмкін емес”

ЕНПФ активно участвует в осуществлении социально значимых проектов, среди которых: реализация Соглашения о пенсионном обеспечении трудящихся ЕАЭС, осуществление единовременных пенсионных выплат на жилье и/или лечение, переводы ПН в УИП, организация выплат по отложенному и семейному аннуитету, выплаты в рамках специальных социальных выплат, открытие счетов и ведение учета по обязательным пенсионным взносам работодателей (ОПВР), участие в реализации программы «Нацфонд - детям».

Сегодня в ЕНПФ открыто более 19 млн пенсионных счетов, на которых учитываются ПН за счет обязательных, обязательных профессиональных, добровольных пенсионных взносов, а также обязательных пенсионных взносов работодателя. Общий объем ПН на этих счетах – свыше 28,47 трлн теңге.

В дополнение к 12,87 млн индивидуальных пенсионных счетов (ИПС) казахстанцев Фонд принял к обслуживанию 6,14 млн условных пенсионных счетов граждан по учету ОПВР, открыл почти 7 млн счетов детям в рамках программы «Нацфонд – детям». Сегодня более 98,6% услуг оказываются в автоматическом, электронном и удаленном форматах. Благодаря оптимизации процессов и цифровизации операций с 2017 по 2024 годы штат сотрудников был сокращен на 35%, несмотря на значительное расширение функционала фонда.

Миф 2: ЕНПФ самостоятельно инвестирует пенсионные деньги в проекты

Реальность: Инвестированием пенсионных средств занимается Национальный Банк Республики Казахстан (НБРК), а с 2021 года - и управляющие инвестиционным

Бұл пікір ішінара ғана дұрыс. Негізінде, зейнетақы жинақтарының ең төменгі жеткіліктілік шегінен асатын бөлігін белгілі бір мақсаттарға пайдалануға болады. Мысалы, зейнетақы жинағыңызды тұрғын үй жағдайын жақсарту немесе емделу ақысын төлеу үшін заңмен реттелген тәртіп бойынша қолдануға мүмкіндік бар.

Әрине, бұл белгілі бір талаптар мен әр жасқа тиесілі жеткіліктілік шегіне байланысты жүзеге асады. Бірақ “мүлде қол жетпейді” деу – қате түсінік.

Ақиқат: еліміздегі жинақтаушы зейнетақы жүйесі кемді, өмірлік маңызды жағдайларда қолдау көрсетуге бағытталған.

Аңыз №4: “Жүйені түсіну өте қиын”

Көп адам зейнетақы тақырыбын күрделі деп қабылдайды. Расында, қаржы құралдары мен терминдер кейде түсініксіз болуы мүмкін. Бірақ қазіргі таңда ақпаратқа қол жеткізу әлдеқайда жеңілдеген.

Арнайы онлайн-сервистер арқылы әр адам өзінің жинағын, болжамды зейнетақысын, тіпті болашақ жоспарын да көре алады. Бұл – қаржылық сауаттылықты арттыруға жасалған нақты қадам.

Ақиқат: зейнетақы жүйесін түсіну үшін маман болу міндетті емес, ең бастысы – қызығушылық пен жеке жауапкершілік.

Аңыз №5: “Бәрін мемлекет шешеді”

Иә, мемлекет белгілі бір деңгейде қолдау көрсетеді. Бірақ толық жауапкершілікті өз мойнына алмайды. Зейнетақы жүйесі – ортақ жауапкершілік қағидатына негізделген. Мұнда мемлекет, жұмыс беруші және азаматтың өзі бірлесе әрекет етеді.

портфелем (УИП). ПА инвестируются на рыночных условиях в акции, облигации, фонды, депозиты и другие финансовые инструменты в Казахстане и за рубежом. Инвестиционный доход формируется за счет вознаграждения по финансовым инструментам, рыночной и валютной переоценки активов и т.д.

Перечень разрешенных финансовых инструментов для НБРК утверждается Правительством РК, а для УИП – Агентством по регулированию и развитию финансового рынка. Контроль и требования к инвестированию строго регламентированы.

Одним из ключевых принципов инвестирования является диверсификация: средства распределяются между различными инструментами и рынками, что позволяет снижать риски и обеспечивать стабильность доходности в долгосрочной перспективе.

НБРК и УИП имеют свои стратегии инвестирования ПА и самостоятельно определяют структуру инвестиционного портфеля. Вкладчики могут передавать часть ПН в управление УИП, выбирая инвестиционную стратегию в зависимости от возраста, уровня риска и ожидаемой доходности.

Инвестиционный доход играет важную роль в увеличении ПН. Доля накопленного чистого инвестиционного дохода в общем объеме ПН составляет 40,6%, а накопленный с 2014 года чистый инвестиционный доход составил 14,64 трлн теңге.

Миф 3: Деньги отберут после смерти вкладчика

Реальность: Многие казахстанцы ошибочно считают, что после смерти

Егер адам тек мемлекетке сеніп отырса, болашақ табысы күткендегіден әлдеқайда төмен болуы мүмкін.

Ақиқат: болашақта алатын лайықты зейнетақы – бүгінгі өз әрекетіңнің нәтижесі.

Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйіні, зейнетақы жүйесіне қатысты аңыздардың көбі – ақпараттың жеткіліксіздігінен туындайды. Осы тұста азаматтарға ақпаратты неғұрлым ресми көздерден алып, саналы түрде саралап, зердеге сап зерттеуге кеңес бергім келеді. Ал шын мәнінде, бұл жүйе – әр адамның болашағын жоспарлауға мүмкіндік беретін нақты құрал.

Зейнетақы – бүгінгі таңда қабылданатын шешімдердің ертеңгі көрінісі. Қаржылық сауаттылықты арттырып, өз жинағыңа жауапкершілікпен қарау – сенімді болашақтың алғашқы қадамы.

человека его пенсионные средства в ЕНПФ «сгорают». На самом деле это не так. ПН за счет обязательных пенсионных взносов (ОПВ), обязательных профессиональных пенсионных взносов (ОППВ) и добровольных пенсионных взносов (ДПВ) являются собственностью вкладчика. Они наследуются в порядке, установленном законодательством.

Кроме того, до вступления наследников в права наследования членам семьи умершего может быть выплачена единовременная выплата на погребение в пределах 94-кратного месячного расчетного показателя, но не больше суммы, имеющейся на счете. Если остаток средств на ИПС после единовременной выплаты на погребение меньше или равен размеру минимальной пенсии, он также выплачивается семье умершего. Для получения ПН наследнику нужно в течение 6 месяцев со дня смерти вкладчика обратиться к нотариусу с заявлением о принятии наследства. После оформления свидетельства о праве на наследство документы можно подать в любое отделение ЕНПФ, через доверенное лицо или по почте. С перечнем документов для оформления заявлений можно ознакомиться на сайте ЕНПФ.

ӨЗІН-ӨЗІ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТЫҒАН АЗАМАТТАР ЖӘНЕ ЖАҢА АРНАУЛЫ САЛЫҚ РЕЖИМДЕРІ

2026 жылғы 1 қаңтардан бастап Қазақстанда жаңа Салық кодексінің күшіне енуіне және Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексіне өзгерістер енгізілуіне байланысты арнаулы салық режимдері (АСР) жаңартылды. Олар: өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтарға арналған режим, оңайлатылған декларация негізіндегі режим, сондай-ақ шаруа немесе фермер қожалықтарына (ШФҚ) арналған режим. Бұл режимдер өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтардың салық төлеу тәртібін ғана емес, міндетті зейнетақы жарналарының жекелеген түрлерін төлеу мәселелерін де реттейді.

Адам компанияда жұмыс істеген кезде бәрі түсінікті: оның салығын, зейнетақы аударымдары мен медициналық сақтандыруға арналған жарналарын жұмыс беруші аударады. Алайда еңбек нарығы үнемі өзгеріп отырады. Қазақстанда өзін-өзі

САМОЗАНЯТЫЕ И НОВЫЕ СПЕЦИАЛЬНЫЕ НАЛОГОВЫЕ РЕЖИМЫ

С 1 января 2026 года в Казахстане в связи со вступлением в силу нового Налогового кодекса РК и внесением изменений в Социальный кодекс РК были введены обновленные специальные налоговые режимы (СНР): для самозанятых, на основе упрощенной декларации, а также для крестьянских или фермерских хозяйств (КФХ). Эти режимы регулируют уплату не только налогов самозанятыми гражданами, но и обязательных видов пенсионных взносов.

Когда человек работает в компании - все просто: налоги, пенсионные отчисления и взносы на медицинское страхование за него перечисляет работодатель. Но рынок труда постоянно меняется - самозанятых в Казахстане становится все больше. Кто-то подрабатывает после основной работы, кто-то полностью ушел в бизнес на себя.

жұмыспен қамтып жүрген адамдардың саны жыл санап, артып келеді. Бірі негізгі жұмысынан кейін қосымша табыс тапса, енді бірі жеке кәсіппен айналысуға толықтай көшті. Такси жүргізушілері, курьерлер, фотографтар, тырнақ әсемдеу шеберлері, репетиторлар, жаттықтырушылар – бүгінде бұлардың барлығы экономиканың маңызды бөлігін құрайды.

Сонымен бірге заңды түрде жұмыс істеу, зейнетақы жинақтарын қалыптастыру және әлеуметтік әрі медициналық қорғау жүйесін пайдалану үшін өзін-өзі жұмыспен қамтып жүрген азаматтарға күрделі рәсімдерсіз мүмкіндік беру мәселесі де туындады. Дәл осындай санаттағы қазақстандықтарды қамту үшін тиісті өзгерістер қабылданды.

Сонымен, не өзгерді? Арнаулы салық режимдерінің қандай түрлері енгізілді және олардың мөлшерлемелері қандай?

1. Өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтарға, оның ішінде қызметін интернет-платформаларды пайдалана отырып жүзеге асыратын азаматтарға арналған АСР

2026 жылдан бастап енгізілген өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтарға арналған АСР жеке кәсіпкер (ЖК) болып септелмейтін және жалдамалы жұмыскерлердің еңбегін пайдаланбайтын жеке тұлғаларға (Қазақстан Республикасының азаматтары мен қандастар) арналған. Режим Үкімет бекітетін қызмет түрлерінің шектеулі тізбесіне қолданылады.

АСР қолданатын өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтардың күнтізбелік бір айдағы табыс мөлшері тиісті қаржы жылының 1 қаңтарында белгіленген айлық

Таксисты, курьеры, фотографы, мастера маникюра, репетиторы, тренеры — сегодня это уже огромная составляющая экономики.

Но вместе с этим возник закономерный вопрос: как сделать так, чтобы человек, который работает сам на себя, мог без сложных процедур официально работать, формировать пенсионные накопления и пользоваться системой социальной и медицинской защиты? Именно для охвата такой категории казахстанцев и были приняты изменения.

Что же изменилось? Какие виды специальных налоговых режимов появились и каковы их ставки?

1. СНР для самозанятых, в том числе осуществляющих деятельность с использованием интернет-платформ

Внедренный с 2026 года СНР для самозанятых предназначен для физических лиц (граждан Казахстана, кандасов), не являющихся индивидуальными предпринимателями (ИП) и не использующих труд наемных работников и распространяется на ограниченный перечень видов деятельности, утверждаемый Правительством РК.

Лимит дохода самозанятых, применяющих СНР, за календарный месяц не должен превышать 300-кратный размер месячного расчетного показателя

есептік көрсеткіштің (АЕК) 300 еселенген мөлшерінен аспауға тиіс (жылына 3 600 АЕК).

Осы АСР-ді қолданатын өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтар өздері алған табыстарынан міндетті зейнетақы жарналарын (МЗЖ) және жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналарын (ЖМЗЖ) өз бетінше төлейді.

Өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтарға арналған АСР бойынша зейнетақы жарналарының мөлшерлемелері:

- МЗЖ — табыстың 1%-ы;
- ЖМЗЖ — табыстың 1%-ы.

Өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтар бұл АСР-ді арнайы мобильді қосымша арқылы қолданады. Бұл ретте есепке қосымшада қалыптастырылған чектер, сондай-ақ басқа да көздерден алынған табыстар туралы мәліметтер негіз болады.

Жалпыға ортақ телекоммуникация желісі жоқ жерлерде өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтарға арналған АСР шеңберінде табыстар есебі өздері әзірлеген қарапайым үлгіде жүргізіледі. Онда операцияның күні, атауы, әрбір операция бойынша алынған сомалар, сондай-ақ әр күн мен айдың қорытынды сомасы көрсетіледі.

АСР қолданатын және интернет-платформалар және (немесе) платформалық жұмыспен қамтуға арналған мобильді қосымшалар арқылы қызмет көрсететін өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтардың МЗЖ мен ЖМЗЖ-сын интернет-платформаның операторы ұстап қалып, аударады.

Бұл жағдайда да зейнетақы жарналарының мөлшерлемелері:

- **МЗЖ – табыстың 1%-ы;**
- **ЖМЗЖ – табыстың 1%-ы.**

(МРП), действующего на 1 января соответствующего финансового года (3 600 МРП в год).

Самозанятые, применяющие данный СНР, самостоятельно уплачивают обязательные пенсионные взносы (ОПВ), обязательные пенсионные взносы работодателя (ОПВР) с полученных ими доходов.

Ставки пенсионных взносов по СНР для самозанятых составляют:

- ОПВ – 1% от дохода,
- ОПВР – 1% от дохода.

Самозанятые применяют данный СНР с использованием специального мобильного приложения на основании его чеков и других сведений о доходах, полученных из иных источников.

Учет доходов в местах отсутствия сети телекоммуникаций общего пользования в СНР для самозанятых ведется в простой форме, разработанной ими самостоятельно, с указанием даты, наименования операций, сумм, полученных в результате каждой операции, итоговой суммы за каждый день, за месяц.

С самозанятых, применяющих СНР и осуществляющих деятельность с использованием интернет-платформ и (или) мобильных приложений платформенной занятости, удерживает и перечисляет ОПВ и ОПВР оператор интернет-платформы.

Ставки пенсионных взносов также составляют:

- **ОПВ – 1% от дохода,**
- **ОПВР – 1% от дохода.**

2. Оңайлатылған декларация негізіндегі АСР

Оңайлатылған декларация негізіндегі АСР-ді Қазақстан Республикасының резиденттері – жеке кәсіпкерлер мен заңды тұлғалар қолдана алады. Бұл ретте Қазақстан Республикасының Салық кодексінің 723-бабының 2-тармағында көрсетілген салық төлеушілер аталған режимді қолдана алмайды. Олардың қатарында қатысу үлесінің 25 пайыздан астамы басқа заңды тұлғаларға тиесілі заңды тұлғалар, коммерциялық емес ұйымдар, арнайы экономикалық және индустриалдық аймақтардың қатысушылары және басқалар бар.

Тиісті талаптарға сәйкес келген жағдайда оңайлатылған декларация негізіндегі АСР-ді:

- ✓ күнтізбелік жылдағы шекті табысы тиісті қаржы жылының 1 қаңтарында белгіленген АЕК-тің 600 000 еселенген мөлшерінен аспайтын;

- ✓ қызмет түрлері Қазақстан Республикасы Үкіметі айқындаған, оңайлатылған декларация негізіндегі АСР-ді қолдануға тыйым салынған қызмет түрлерінің тізбесіне енгізілмеген тұлғалар қолдана алады.

Оңайлатылған декларация негізіндегі АСР бойынша зейнетақы жарналарының мөлшерлемелері:

- МЗЖ – табыстың 10%-ы;
- ЖМЗЖ – 2026 жылы табыстың 3,5%-ы, кейіннен жыл сайын өсіп, 2028 жылы 5% - ға дейін жетеді.

3. Шаруа немесе фермер қожалықтарына арналған АСР

Шаруа немесе фермер қожалықтары Қазақстан Республикасының аумағында жеке меншік және (немесе) жер пайдалану құқығындағы, оның ішінде қайталама жер пайдалану құқығындағы жер учаскелері болған жағдайда, ШФҚ-ға арналған АСР-ді қолдана алады.

2. СНР на основе упрощённой декларации

СНР на основе упрощенной декларации вправе применять ИП и юридические лица – резиденты Республики Казахстан, за исключением налогоплательщиков, указанных в пункте 2 статьи 723 Налогового кодекса РК (юридических лиц, в которых доля участия других юридических лиц составляет более 25 процентов, некоммерческих организаций, участников специальных экономических и индустриальных зон и т.д.).

СНР на основе упрощенной декларации вправе применять при соответствующих условиях лица:

- ✓ предельный доход которых за календарный год не превышает 600 000 - кратный размер МРП, действующего на 1 января соответствующего финансового года;

- ✓ осуществляющие виды деятельности, не включенные в определенный Правительством РК перечень, в отношении которого запрещено применение СНР на основе упрощённой декларации.

Ставки пенсионных взносов для СНР на основе упрощённой декларации составляют:

- ОПВ - 10% от дохода,
- ОПВР - 3,5% от дохода в 2026 году с последующим ежегодным повышением до 5% в 2028 году.

3. СНР для крестьянских или фермерских хозяйств

СНР для КФХ вправе применять крестьянские или фермерские хозяйства при наличии у них на территории Казахстана земельных участков на правах частной собственности и (или) землепользования (включая право вторичного землепользования).

ШФҚ үшін таңдалған АСР күнтізбелік жыл ішінде өзгертілмейді. Бұған ШФҚ қызметінің осы режимді қолдану талаптарына сәйкес келуін тоқтатқан жағдайлар жатпайды.

ШФҚ-ға арналған АСР бойынша зейнетақы жарналарының мөлшерлемелері:

- МЗЖ – табыстың 10%-ы;
- ЖМЗЖ – 2026 жылы табыстың 3,5%-ы, кейіннен жыл сайын өсіп, 2028 жылы 5%-ға дейін жетеді.

ШФҚ-ға арналған АСР-ді қолданатын шаруа немесе фермер қожалықтары осы режим қолданылмайтын қызмет түрлерінен табыс алған жағдайда, олар бойынша тиісті салықтарды есептеп, төлейді және салық есептілігін мынадай режимдерде ұсынады:

1. қолдану талаптарына сәйкес келген жағдайда, оңайлатылған декларация негізіндегі АСР бойынша;
2. жалпыға бірдей белгіленген тәртіппен.

Айта кетейік, барлық АСР түрлері шеңберінде МЗЖ мен ЖМЗЖ табыс алынған айдан кейінгі айдың 25-күнінен кешіктірілмей төленуге тиіс.

Бір қарағанда, бұл режимдердің барлығы міндетті төлемдерді төлеудің жаңа тәртібіне ғана қатысты сияқты көрінуі мүмкін. Алайда оның мәні әлдеқайда тереңде жатыр. Қазақстанда өзін-өзі жұмыспен қамту бүгінде сирек кездесетін құбылыс емес. Қазір барған сайын адамдар көбінесе өз бетінше жұмыс істеп, бірнеше кәсіпті қатар алып жүр, жеке ісін дамытып немесе сүйікті ісін табыс көзіне айналдырып келеді. Біреулер үшін бұл – қосымша табыс, ал енді біреулер үшін – толыққанды жұмыс пен тұрақты кіріс көзі.

Ең бастысы – еңбек ету тәсілдері өзгерген сайын, оған қатысты ережелер де жаңарып келеді. Қазақстан жүйені еңбек нарығындағы бүгінгі өзгерістерге сәйкес бейімдеуде. Ал бұл миллиондаған өзін-өзі

Выбранный СНР для КФХ не подлежит изменению в течение календарного года за исключением случаев, когда деятельность КФХ перестаёт соответствовать условиям его применения.

Ставки пенсионных взносов СНР для КФХ составляют:

- ОПВ -10% от дохода,
- ОПВР-3,5% от дохода 2026 году с последующим ежегодным повышением до 5% в 2028 году.

Крестьянские или фермерские хозяйства, применяющие СНР для КФХ, при получении доходов от видов деятельности, на которые не распространяется действие данного вида СНР, производят исчисление, уплату соответствующих налогов и представление налоговой отчетности по ним в следующих режимах:

1. в СНР на основе упрощенной декларации при соответствии условиям его применения;
2. в общеустановленном порядке.

Отметим, что уплата ОПВ, ОПВР в рамках всех видов СНР осуществляется не позднее 25 числа месяца, следующего за месяцем получения дохода.

На первый взгляд кажется, что все эти режимы — просто про новый порядок обязательных платежей. Но на самом деле его смысл гораздо глубже. Самозанятость в Казахстане давно перестала быть чем-то редким. Сегодня все больше людей работают самостоятельно, совмещают несколько профессий, развивают собственное дело или превращают любимое занятие в источник дохода. Для одних - это подработка, для других — полноценная работа и источник стабильного дохода.

И важно, что вместе с этим меняются и правила. Казахстан постепенно

жұмыспен қамтыған азаматқа заңды түрде жұмыс істеуге, зейнетақы жинақтарын қалыптастыруға, әлеуметтік қорғау жүйесін пайдалануға және бүгінгі еңбегінің ертеңгі болашағы үшін берік негізге айналатынына сенімді болуға мүмкіндік береді.

адаптирует систему к тому, как люди работают сегодня. А значит, у миллионов самозанятых появляется возможность работать официально, формировать пенсионные накопления, пользоваться системой социальной защиты и быть уверенными, что их труд сегодня станет основой их будущего завтра.

ТАБЫСТЫ АЛМАСТЫРУ КОЭФФИЦИЕНТІ – ЗЕЙНЕТАҚЫ ЛАЙЫҚТЫЛЫҒЫНЫҢ КӨРСЕТКІШІ РЕТІНДЕ

КОЭФФИЦИЕНТ ЗАМЕЩЕНИЯ ДОХОДА КАК ПОКАЗАТЕЛЬ АДЕКВАТНОСТИ ПЕНСИИ

Әлемде зейнетақы жүйесінің лайықтылығын айқындайтын негізгі көрсеткіштердің бірі – зейнетақының азаматтың бұған дейін алып келген еңбекақысына пайыздық қатынасын көрсететін кірісті алмастыру коэффициенті (КАК). Халықаралық еңбек ұйымының (ХЕҰ) ұсынымдарына сәйкес, КАК 40%-дан кем болмаған жағдайда зейнетақымен қамсыздандыру деңгейі лайықты деп есептеледі. Ал ЭЫДҰ (Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы) елдерінде орташа жиынтық КАК шамамен 60%-ды құрайды.

Қазақстанда базалық, ынтымақты және жинақтаушы зейнетақы есебінен қалыптасатын қазіргі КАК (республика бойынша орташа жиынтық зейнетақының орташа айлық жалақыға қатынасы ретінде есептелген) шамамен 44%-ды құрайды. КАК-тың бұл деңгейі ХЕҰ-ның ең төменгі ұсынымына сәйкес келгенімен, ЭЫДҰ елдерінің көрсеткішінен төмен.

Бұл ретте жиынтық КАК-тың жартысынан астамы ынтымақты зейнетақы есебінен қамтамасыз етіліп отыр. Алайда, жаңадан зейнетке шығатындардың 1998 жылға дейінгі (ынтымақты зейнетақыны есептеу кезінде ескерілетін) еңбек өтілінің азаюына байланысты, олар үшін жинақтаушы зейнетақы жүйесінің маңызы жыл өткен сайын арта түсуде.

Зейнетақы жинақтары рөлінің артуы – жаһандық үрдіс. Бұл демографиялық ахуалдың және еңбек нарығының өзгеруімен

В мире одним из ключевых показателей адекватности пенсионной системы является коэффициент замещения дохода (КЗД), отражающий отношение пенсии к ранее получаемому трудовому доходу гражданина. Согласно рекомендациям МОТ (Международная организация труда) пенсионное обеспечение считается адекватным при КЗД не менее 40%. В странах ОЭСР (Организация экономического сотрудничества и развития) средний совокупный КЗД составляет около 60%.

В Казахстане текущий КЗД за счет базовой, солидарной и накопительной пенсии, рассчитанный как отношение средней совокупной пенсии к средней заработной плате по республике, составляет порядка 44%. Этот уровень КЗД соответствует минимальной рекомендации МОТ, однако его показатель ниже, чем в странах ОЭСР.

При этом более половины совокупного КЗД обеспечено солидарной пенсией. Однако по мере снижения у новых пенсионеров трудового стажа до 1998 года, учитываемого при расчете солидарной пенсии, все большее значение для них приобретает накопительная пенсия.

Усиление роли пенсионных сбережений является мировой тенденцией. Это связано с изменением демографии, рынков труда, ведущих к финансовой неустойчивости распределительных (солидарных, страховых) систем. По данным международных исследований

байланысты, өйткені бұл факторлар тарату (ынтымақты, сақтандыру) жүйесінің қаржылық тұрақсыздығына әкеп соғады. Халықаралық зерттеулердің деректері бойынша, азаматтар үшін міндетті зейнетақы жинақтарын енгізген елдер саны 1999 жылы 17 болса, қазір 50-ден асты.

Жинақтаушы жүйеде болашақ зейнетақының мөлшері жеке зейнетақы шотындағы жинақ сомасына тікелей байланысты. Жинақтар зейнетақы жарналары мен инвестициялық кіріс есебінен өседі, әрі азаматтардың жекеменшігі болып табылады. Бұл оларды өз жинақтарын дербес қалыптастыруға ынталандырады.

Зейнетақының лайықты деңгейін қамтамасыз ету үшін үш негізгі шарт маңызды:

- бүкіл еңбек қызметі барысында жүйеге қатысудың ұзақтығы;
- жарналарды төлеудің жүйелілігі (ай сайын, жылына 12 рет төлеген жөн);
- жарналардың барлық еңбек табысынан толық көлемде төленуі.

число стран, внедривших обязательные пенсионные накопления граждан, выросло с 17 в 1999 году до более, чем 50 в настоящее время.

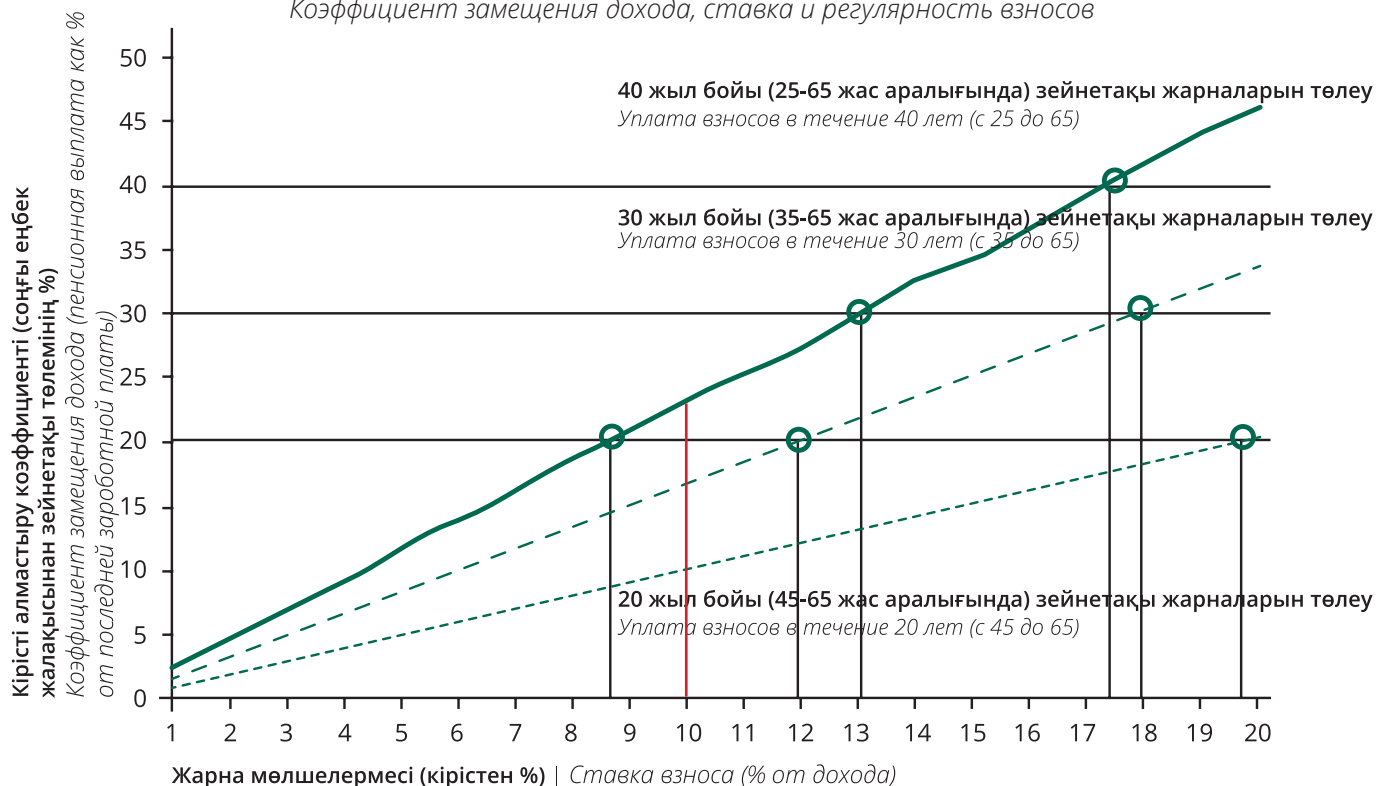
В накопительной системе размер будущей пенсии напрямую зависит от суммы накоплений на индивидуальном пенсионном счете. Накопления растут за счет пенсионных взносов и инвестиционного дохода, являются собственностью граждан, что стимулирует их к формированию своих сбережений.

Для обеспечения достойного уровня пенсии важны три ключевых условия:

- длительность участия в системе на протяжении всей трудовой деятельности;
- регулярность уплаты взносов (желательно ежемесячно, 12 раз в год);
- полнота уплаты взносов со всех трудовых доходов.

Кірісті алмастыру коэффициенті, жарналардың мөлшерлемелері және жүйелілігі

Коэффициент замещения дохода, ставка и регулярность взносов

ЭЫДҰ-ның¹ ұзақмерзімді актуарлық есептеулері КАК-тың зейнетақы жарналарының мөлшерлемесіне, сондай-ақ оларды төлеудің ұзақтығы мен жүйелілігіне тікелей тәуелді екенін (төмендегі диаграммада) көрсетеді. ЭЫДҰ есептеулеріне сүйенсек, жинақтаушы зейнетақы жүйесіне үздіксіз қатысу және ұзақ уақыт бойы жарналарды тұрақты аударып тұру болашақ зейнетақыны айтарлықтай арттырады.

Диаграммадан көрініп тұрғандай, тек жинақтаушы зейнетақы есебінен КАК деңгейін 30%-дан кем қылмай қамтамасыз ету үшін зейнетақы жарналарын мынадай тәртіппен төлеу қажет:

1. кемінде 13% мөлшерлемен - 40 жыл бойы;
2. немесе кемінде 18% мөлшерлемен - 30 жыл бойы.

Айта кету керек, халықаралық тәжірибеде қолданылатын жарна мөлшерлемелері ЭЫДҰ-ның осы есептеулеріне толық сәйкес келеді. Мысалы, ЭЫДҰ елдерінде зейнетақы жарнасының орташа мөлшерлемесі - 18,8%-ды құраса, 2025 жылғы MCGPI (Mercer CFA Institute Global Pension Index) жаһандық зейнетақы индексіне кірген озық зейнетақы жүйесі бар елдерде орташа мөлшерлеме шамамен 17-18%-ды құрайды.

Қазақстанда 2023 жылдан 2027 жылға дейінгі кезеңде ең төменгі базалық зейнетақы мөлшерін (ең төменгі күнкөріс деңгейінің 54%-ынан 70%-ына дейін), ал ең жоғары деңгейін (100%-дан 120%-ға дейін) кезең-кезеңімен арттыру шаралары іске асырылып жатыр.

Көптеген елдерде зейнетақы жүйелері тек жұмыскерлердің емес, өз қызметкерлерінің пайдасына жарна аударатын жұмыс

Долгосрочные актуарные расчеты ОЭСР¹ демонстрируют зависимость КЗД от ставки пенсионных взносов, продолжительности и регулярности их уплаты (диаграмма ниже). Расчеты ОЭСР показывают, что непрерывное участие в накопительной пенсионной системе и регулярное перечисление взносов на протяжении длительного периода существенно повышают будущую пенсию.

Как видно на диаграмме, чтобы обеспечить КЗД на уровне не ниже 30% только за счет накопительной пенсии, необходимо уплачивать пенсионные взносы:

1. по ставке не менее 13% - в течение 40 лет;
2. или по ставке не менее 18% - в течение 30 лет.

Следует отметить, что применяемые в международной практике ставки взносов соответствуют указанным расчетам ОЭСР. К примеру, в странах ОЭСР средняя ставка пенсионных взносов составляет 18,8%, в странах с передовыми пенсионными системами, вошедшими в пенсионный индекс MCGPI (Mercer CFA Institute Global Pension Index) 2025 года, средняя ставка - около 17-18%.

В Казахстане реализуются меры по поэтапному повышению размера минимальной базовой пенсии в период с 2023 по 2027 годы (с 54% до 70%, а максимальной - со 100% до 120% от прожиточного минимума).

Во многих странах пенсионные системы предусматривают участие не только работников, но и работодателей, которые также перечисляют взносы в пользу своих сотрудников. Поэтому с учетом международной практики и

¹Дереккөз: OECD REVIEWS OF PENSION SYSTEMS: MEXICO © OECD 2015

¹Источник: OECD REVIEWS OF PENSION SYSTEMS: MEXICO © OECD 2015

берушілердің де қатысуын көздейді. Сондықтан халықаралық тәжірибе мен есептеулерді ескере отырып, Қазақстанда жұмыскерлердің міндетті зейнетақы жарналарына (МЗЖ) қосымша ретінде 2024 жылдан 2028 жылға дейін мөлшерлемесін 1,5%-дан 5%-ға дейін кезең-кезеңімен өсіру арқылы жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары (ЖМЗЖ) енгізілді. Енді жарна мөлшерлемелері (10% МЗЖ және 5% ЖМЗЖ) халықаралық тәжірибеге және ЭЫДҰ-ның актуарлық есептеулеріне толық сай келеді.

Нәтижесінде, Қазақстанның көпдеңгейлі зейнетақы жүйесінде зейнетақы үшін жауапкершілік мемлекет, жұмыс беруші және жұмыскер арасында тең бөлінген.

расчетов в Казахстане в дополнение к обязательным пенсионным взносам работников (ОПВ) введены обязательные пенсионные взносы работодателя (ОПВР) с поэтапным повышением ставки взносов с 2024 по 2028 годы с 1,5% до 5%. Теперь ставки взносов (10% ОПВ и 5% ОПВР) соответствуют международной практике и актуарным расчетам ОЭСР.

В результате в многоуровневой пенсионной системе Казахстана ответственность за пенсию распределена между государством, работодателем и работником.

2025 жылдың қорытындысы бойынша Қазақстанның демографиялық сипаттамасы және болашаққа болжамдар

Демографический портрет Казахстана по итогам 2025 года и прогнозы на будущее

2026 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Қазақстан халқының саны шамамен 20,5 млн адамға жетті. Оның ішінде 25 жасқа дейінгі азаматтар – 8,79 млн адам (42,9%), 25 жастан 65 жасқа дейінгілер – 9,73 млн адам (47,5%), 65 жастан асқандар – 1,98 млн адам (9,6%)¹. Демографиялық болжамдарға сәйкес, 2050 жылға қарай халық саны 26,5 млн адамға дейін өседі.

Қазақстан халқы санының өсуімен қатар оның жас құрылымы да өзгеруде: өмір сүру ұзақтығы артып, туу деңгейі төмендеп, егде жастағы азаматтардың үлесі өсуде, сондай-

По состоянию на 1 января 2026 года численность населения Казахстана составила около 20,5 млн человек: из них в возрасте до 25 лет - 8,79 млн чел. (42,9%), от 25 до 65 лет – 9,73 млн чел. (47,5%), старше 65 лет – 1,98 млн чел. (9,6%)¹. Согласно демографическим прогнозам к 2050 году она увеличится до 26,5 млн человек.

Наряду с ростом численности населения Казахстана меняется его возрастная структура: увеличивается продолжительность жизни, снижается рождаемость, растёт доля граждан

¹Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық статистика бюросының (ҚР СЖРА ҰСБ) деректері бойынша

¹по данным Бюро национальной статистики Агентства Республики Казахстан по стратегическому планированию и реформам (БНС АСПИР)

ақ еңбекке қабілетті халық санының зейнеткерлер санына арақатынасы қысқаруда. Бұл өзгерістер елдің әлеуметтік-экономикалық жүйесіне, оның ішінде зейнетақы жүйесіне елеулі ықпал етуде.

Демография мен еңбек нарығындағы жаһандық үрдістерді ескере отырып, Мемлекет басшысы өз Жолдауында «зейнетақы жүйесінің қаржылық тұрақтылығын нығайту, ұзақ мерзімді теңгерімді және зейнетақылардың лайықты деңгейін қамтамасыз ету жөнінде шаралар қабылдау» міндетін қойды.

ӨМІР СҮРУ ҰЗАҚТЫҒЫ ЖӘНЕ ЕГДЕ ЖАСТАҒЫ АДАМДАРДЫҢ ҮЛЕСІ

Күтілетін өмір сүру ұзақтығы (КӨСҰ)² 2020-2021 жылдары COVID-19 індетіне байланысты төмендеген 2021 жылғы 70,23 жастан 2025 жылы 75,97 жасқа дейін өсті.

Осындай үрдіс жаһандық деңгейде де байқалады: Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДҰ) бағалауынша, індет кезінде 71,4 жасқа дейін төмендеген әлемдегі орташа күтілетін өмір сүру ұзақтығы 2025 жылға қарай індетке дейінгі деңгейіне қайта оралып, орта есеппен 73,8 жасқа жетті.

Осылайша, Қазақстан күтілетін өмір сүру ұзақтығы көрсеткішінің өсуі бойынша әлемдік көшпен бірге жылжып келеді (кестені қараңыз):

Жыл / Год	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Бүкіл халық (жасы) Все население (лет)	71,97	72,41	72,95	73,15	73,18	71,37	70,23	74,44	75,09	75,44	75,97
Ерлер (жасы) Мужчины (лет)	67,49	67,99	68,72	68,84	68,82	67,09	66,33	70,26	70,99	71,33	72,91
Әйелдер (жасы) Женщины (лет)	76,26	76,61	76,92	77,19	77,3	75,53	74,03	78,41	79,06	79,42	79,8

¹Халықтың өлім-жітім деңгейі қарастырылып отырған жылғыдай сақталған жағдайда, адамның орташа өмір сүру ұзақтығының күтілетін мәні

старшего возраста и сокращается соотношение трудоспособного населения к числу пенсионеров. Данные изменения оказывают все более ощутимое влияние на социально-экономическую систему страны, в том числе на пенсионную систему.

С учетом глобальных тенденций в демографии и на рынке труда Главой государства в своем послании поставлена задача «принять меры для укрепления финансовой устойчивости пенсионной системы, обеспечения долгосрочного баланса и достойного уровня пенсий».

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ЖИЗНИ И ДОЛЯ ПОЖИЛЫХ ЛЮДЕЙ

Ожидаемая продолжительность жизни (ОПЖ)² после снижения в 2020 - 2021 годах, вызванного пандемией COVID-19, увеличилась с 70,23 в 2021 году до 75,97 лет в 2025 году.

Подобная тенденция наблюдается и в глобальном масштабе: по оценкам ВОЗ среднемировое значение ОПЖ, снизившееся на фоне пандемии до 71,4 лет, к 2025 году вернулась к допандемийному уровню и составила в среднем 73,8 года.

Таким образом, Казахстан движется в русле общемирового тренда по росту показателей ОПЖ (см. таблицу):

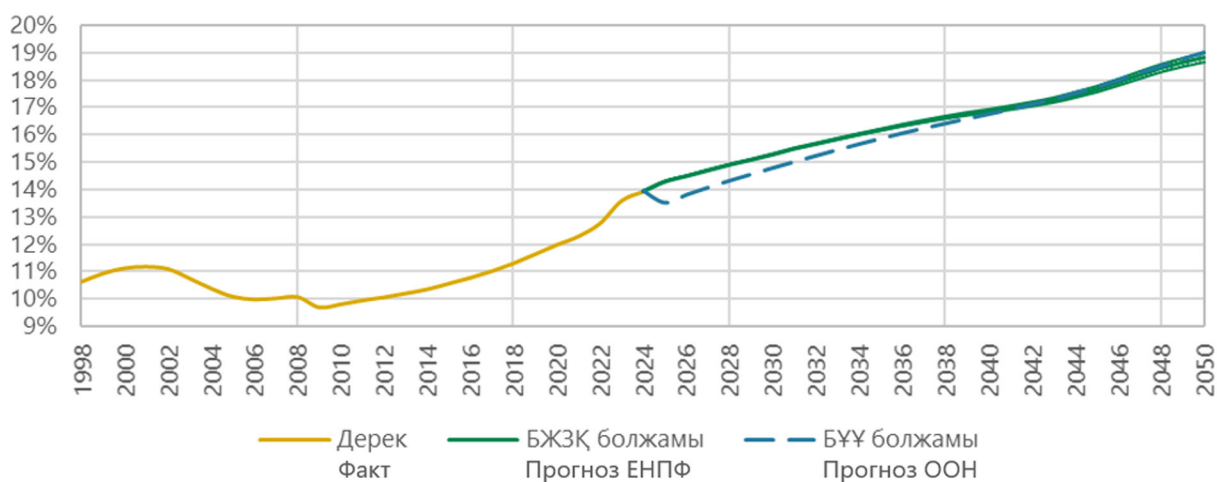
²значение средней продолжительности жизни, которую проживет человек при условии, что уровень смертности населения останется таким же, как в рассматриваемом году

Бұл ретте егде жастағы халық үлесінің айтарлықтай өсуі болжанады. БЖЗҚ мен Біріккен Ұлттар Ұйымының (БҰҰ) болжамдарына сәйкес, 2050 жылға қарай 60 және одан жоғары жастағы азаматтардың үлесі Қазақстандағы халықтың жалпы көлемінің 18,8% - на жетеді, бұл халықаралық жіктеу бойынша “демографиялық кәріліктің өте жоғары деңгейі” көрсеткішіне сәйкес келеді. Басқаша айтқанда, ғасырдың ортасына қарай орта есеппен әрбір алтыншы қазақстандық 60 жастан асқан болады.

При этом прогнозируется существенное увеличение доли населения пожилого возраста. Согласно прогнозам ЕНПФ и ООН к 2050 году доля граждан в возрасте 60 лет и старше достигнет 18,8% от общего объема населения в Казахстане, что по международной классификации уже соответствует показателю «очень высокий уровень демографической старости». Иными словами, уже к середине века в среднем каждый шестой казахстанец будет в возрасте 60 лет и старше.

Халықтың жалпы көлеміндегі 60 және одан үлкен жастағы адамдардың үлес дерегі мен болжамы

Факт и прогноз доли людей в возрасте 60 лет и старше в общем объеме населения

ТУУДЫҢ ЖИЫНТЫҚ КОЭФФИЦИЕНТІ

Халықтың құрылымына айтарлықтай әсер ететін көрсеткіштердің бірі – туудың жиынтық коэффициенті (ТЖК). Ол бір әйелдің бүкіл репродуктивтік кезеңі ішінде (яғни шамамен 15 жастан 50 жасқа дейін) орта есеппен қанша бала туатынын көрсетеді.

2020–2021 жылдардағы ТЖК-нің қалыпты өсуінен кейін, оның тұрақты төмендеу үрдісі байқалды: 2021 жылғы 3,32-ден 2022 жылы 3,06-ға дейін, ал 2025 жылы 2,57-ге дейін төмендеді. БҰҰ-ның ұзақ мерзімді

СУММАРНЫЙ КОЭФФИЦИЕНТ РОЖДАЕМОСТИ

Значительное влияние на структуру населения оказывает суммарный коэффициент рождаемости (СКР), который показывает, сколько в среднем родила бы одна женщина на протяжении всего репродуктивного периода (т. е. примерно от 15 до 50 лет).

После умеренного роста СКР в 2020 - 2021 годах фиксируется устойчивое снижение СКР: с 3,32 в 2021 году до 3,06 в 2022 году и до 2,57 в 2025 году. Согласно долгосрочному прогнозу ООН к 2050 году

болжамына сәйкес, 2050 жылға қарай Қазақстандағы ТЖК-нің бір әйелге шаққанда 2,39 бала деңгейіне дейін төмендейді.

Қазақстандағы 2015–2025 жылдар аралығындағы ТЖК-нің нақты мәндері төмендегі кестеде көрсетілген:

Жыл Год	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ТЖК СКР	2,74	2,77	2,75	2,84	2,90	3,13	3,32	3,06	2,97	2,80	2,57

Туу деңгейінің төмендеуі – әлемдік деңгейде байқалып отырған үрдіс. Бұл өмір сүру ұзақтығының артуымен қатар жүріп, еңбекке қабілетті жастағы халық үлесінің қысқаруына алып келеді. Соның салдарынан экономикалық белсенді халыққа түсетін демографиялық жүктеме артады.

КӨШІ-ҚОН САЛЬДОСЫ³

Қазақстандағы БҰҰ-ның Халықтың қоныстануы саласындағы қорының (UNFPA) өкілдігі «Қазақстан Республикасындағы халықтың ахуалын талдау» атты есебінде 2050 жылға қарай көші-қон сальдосының біртіндеп нөлдік деңгейге (1000 адамға шаққанда 0) жететінін болжайды. Бұл болжам республиканың еңбек күшіне деген жоғары сұраныспен қатар жүретін экономикалық дамуына, этникалық эмиграция әлеуетінің біртіндеп сарқылуына, сондай-ақ Қазақстанның оңтүстігіндегі елдер халқының жылдам өсуіне негізделген.

Төменде 2021–2025 жылдар аралығындағы иммигранттар мен эмигранттар саны келтірілген:

в Казахстане ожидается снижение СКР до уровня 2,39 ребенка на одну женщину.

Фактические значения СКР в Казахстане за 2015 - 2025 годы представлены в таблице ниже:

Снижение рождаемости является общемировым трендом. В сочетании с увеличением продолжительности жизни оно ведет к сокращению доли населения трудоспособного возраста, вследствие чего возрастает демографическая нагрузка на экономически активное население.

САЛЬДО МИГРАЦИИ³

Представительство UNFPA (Фонд ООН в области народонаселения) в Казахстане в отчете «Анализ положения в области народонаселения Республики Казахстан» прогнозирует постепенное достижение нулевого сальдо миграции (0 на 1000 человек) к 2050 году. Этот прогноз основан на экономическом развитии республики, сопровождаемом высоким спросом на рабочую силу, постепенным исчерпанием потенциала этнической эмиграции, а также быстрым ростом населения в странах к югу от Казахстана.

Ниже приведено количество иммигрантов и эмигрантов за 2021 - 2025 годы:

¹Белгілі бір кезең ішінде қандай да бір аумаққа келгендер саны мен одан кеткендер (қоныс аударғандар) санының арасындағы айырмашылық.

¹Разница между числом людей, которые приехали на какую-то территорию (прибывших), и числом тех, кто с нее уехал (выбывших) за определенный срок.

Жыл Год	2021	2022	2023	2024	2025
Келді Прибыло	11 039	17 425	25 387	29 282	23 761
Кетті Выбыло	32 256	24 147	16 094	12 732	7 608
Көші-қон сальдосы Сальдо миграции	-21 217	-6 722	9 293	16 550	16 153

Осылайша, індеттен кейін Қазақстанға келушілердің жыл сайынғы саны 2021 жылдан бастап 2,15 есе өсті, ал кеткендердің саны 4,24 есе азайды.

ӘЛЕУЕТТІ ҚОЛДАУ КОЭФФИЦИЕНТІ

Әлеуетті қолдау коэффициенті (ӘҚК) – әлемде еңбекке қабілетті жастағы адамдар санының (25-тен 64 жасқа дейін) 65 жастағы және одан асқан адамдар санына қатынасы ретінде есептелетін көрсеткіш. Бұл коэффициенттің төмендеу үрдісі жалғасып келеді.

Еңбекке қабілетті жастағы адамдардың (25–64 жас) егде жастағы адамдарға (65 жас және одан жоғары) арақатынасы 2012 жылғы 7,68-ден 2025 жылы 4,95-ке дейін төмендеді. Егде жастағы халық санының күтілетін өсімін 25-тен 64 жасқа дейінгі халық үлесінің қысқаруымен ұштастыра отырып (диаграмманы қараңыз) жасалған болжамдарға сәйкес (БЖЗҚ-да, БҰҰ-да), Қазақстанда 2025-2050 жылдар кезеңінде ӘҚК 1,4 еседен астам төмендейтінін білдіреді: 65+ жастағы 1 адамға шаққанда еңбекке қабілетті жастағы 3,42 адам ғана келеді.

Осылайша, бүкіл әлемдегідей, Қазақстандағы демографиялық өзгерістер де ел бюджетіне түсетін әлеуметтік жүктемені күшейтетін болады. Мұндай жағдайда жинақтаушы зейнетақы жүйесінің маңызы

Таким образом, после пандемии ежегодная численность прибывающих в Казахстан с 2021 года выросла в 2,15 раз, тогда как число выбывших снизилось в 4,24 раза.

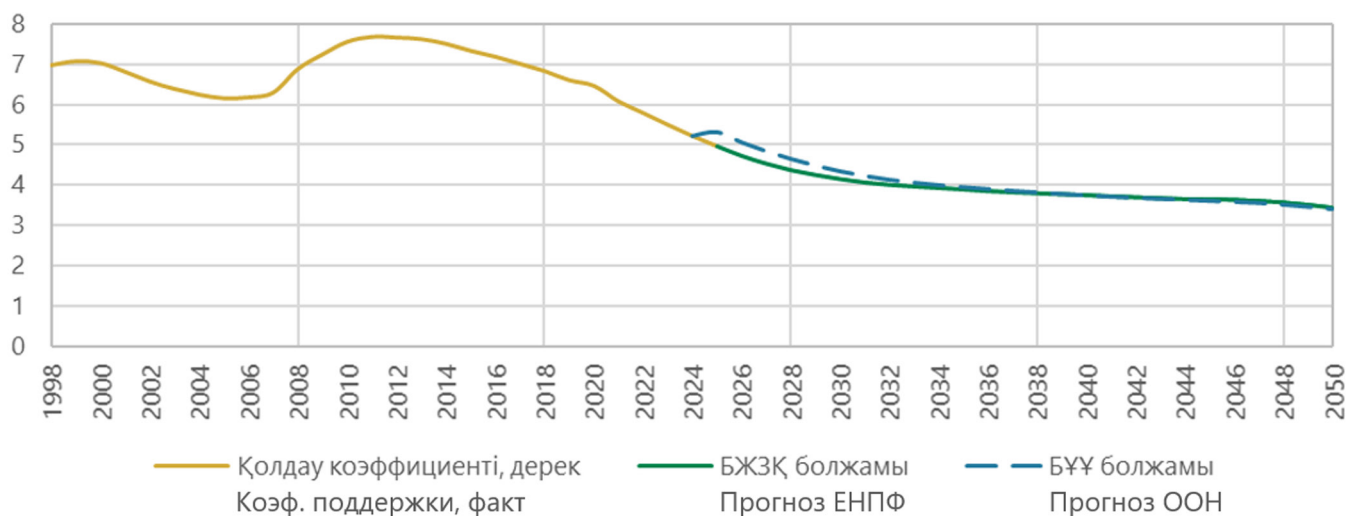
КОЭФФИЦИЕНТ ПОТЕНЦИАЛЬНОЙ ПОДДЕРЖКИ

Коэффициент потенциальной поддержки (КПП), рассчитываемый в мире как количество людей трудоспособного возраста (от 25 до 64 лет), поделенное на количество людей в возрасте 65 лет и старше, продолжает тенденцию снижения.

Соотношение людей трудоспособного возраста (25-64 лет) к людям пожилого возраста (65+ лет) снизилось с 7,68 в 2012 году до 4,95 в 2025 году. Ожидаемый рост численности пожилого населения в сочетании с сокращением доли населения в возрасте от 25 до 64 лет (см. диаграмму), означает, что согласно прогнозам (как ЕНПФ, так и ООН), в Казахстане за период 2025 - 2050 годы КПП снизится в более, чем 1,4 раза: на 1 человека в возрасте 65+ будет приходится лишь 3,42 человека трудоспособного возраста.

Таким образом, также, как и в мире, демографические изменения в Казахстане будут усиливать социальную нагрузку на бюджет страны. В этих условиях возрастает значение накопительной пенсионной

Әлеуетті қолдау коэффициенті бойынша нақты дерек пен болжам Факт и прогноз коэффициента потенциальной поддержки

арта түседі. Бұл жүйеде болашақ зейнетақы жұмыскер мен жұмыс берушінің жарналары есебінен қалыптастырылады, соның нәтижесінде бюджетке ұзақ мерзімді кейінге қалдырылған міндеттемелер жүктелмейді, зейнетақы жүйесінің теңгерімділігі мен қаржылық тұрақтылығы қамтамасыз етіледі және оның демографиялық факторларға тәуелділігі төмендейді.

ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ӨЗГЕРІСТЕР ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ЖЕКЕ ЗЕЙНЕТАҚЫНЫ ЖОСПАРЛАУ

Демографиялық өзгерістер (халықтың қартаюуы, өмір сүру ұзақтығының артуы, бала туу деңгейінің төмендеуі) жағдайында жеке зейнетақыны жоспарлаудың рөлі артып келеді.

Жинақтаушы зейнетақы жүйесі азаматтарға тұрақты жарналар мен инвестициялық кіріс есебінен өздерінің болашақ зейнетақы түріндегі табыстарына өз бетінше ықпал етуге мүмкіндік береді.

2026 жылғы 7 қыркүйектен бастап күшіне енетін Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексіне енгізілген өзгерістер зейнетақы жинақтарын басқарудың қосымша мүмкіндіктерін

системы, в котором будущая пенсия формируется за счет взносов работника и работодателя, не формируя долгосрочные отложенные обязательства для бюджета, обеспечивая сбалансированность и финансовую устойчивость пенсионной системы, снижая ее зависимость от демографических факторов.

ЛИЧНОЕ ПЕНСИОННОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ В УСЛОВИЯХ ДЕМОГРАФИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ

В условиях демографических изменений (старение населения, рост продолжительности жизни, снижение рождаемости) повышается роль личного пенсионного планирования.

Накопительная пенсионная система позволяет гражданам самостоятельно влиять на свой будущий пенсионный доход за счет регулярных взносов и инвестиционного дохода.

Дополнительные возможности для управления пенсионными накоплениями предоставляют изменения в Социальный кодекс Республики Казахстан, вступающие в силу с 7 сентября 2026 года.

ұсынады. БЖЗҚ салымшылары өздерінің зейнетақы жинақтарының 100%-ына дейін инвестициялық портфельді басқарушыларға (ИПБ) сенімгерлік басқаруға бере алады. Бұдан басқа, әрбір ИПБ тәуекел деңгейі, күтілетін кірістілігі және инвестициялар құрылымы бойынша ерекшеленетін үш инвестициялық портфельге дейін (консервативті, қалыпты және тәуекелі жоғары) ұсына алады. Бұл салымшыларға өздерінің қаржылық мақсаттарына сәйкес келетін инвестициялық стратегияны таңдауға мүмкіндік береді.

ҚРҰБ мен ИПБ-ның инвестициялау нәтижелері туралы толық ақпаратты БЖЗҚ-ның invest.enpf.kz арнайы порталынан алуға болады. Зейнетақыны болжау және жоспарлау үшін БЖЗҚ екі ыңғайлы сервис – «Зейнетақы калькуляторы» және «Дербес зейнетақы жоспарын» ұсынады. Олар БЖЗҚ сайтында және мобильді қосымшасында қолжетімді. Осы сервистердің көмегімен болашақ зейнетақы мөлшерін есептеп, келешек кірісті арттырудың ықтимал жолдарын анықтауға болады.

Вкладчики ЕНПФ смогут передавать в доверительное управление управляющим инвестиционным портфелем (УИП) до 100% своих пенсионных накоплений. Кроме того, каждый УИП сможет предложить до трех инвестиционных портфелей (консервативный, умеренный и рискованный), отличающихся уровнем риска, ожидаемой доходностью и структурой инвестиций. Это позволит вкладчикам выбирать инвестиционную стратегию, соответствующую их финансовым целям.

Получить полную информацию о результатах инвестирования НБРК и УИП можно на специальном портале ЕНПФ invest.enpf.kz. Для прогнозирования и планирования пенсии ЕНПФ предлагает два удобных сервиса: «Пенсионный калькулятор» и «Персональный пенсионный план». Они доступны на сайте и в мобильном приложении ЕНПФ. С их помощью можно рассчитать будущую пенсию и определить возможные способы увеличения будущего пенсионного дохода.

ТАБЫС ТАРИХЫ ИСТОРИИ УСПЕХА

Мен, Қасенова Рауза Ивановна, 1965 жылғы 1 қаңтарда Ресейдің Омбы облысы Крутин ауданының Чижишево ауылында дүниеге келдім.

Оқуды аяқтаған соң, еңбек жолымды 1985 жылы орталық аудандық кітапхананың оқу залының меңгерушісі болып бастадым.

2000 жылы отбасыммен Петропавл қаласына көшіп келіп, Қазақстан Республикасының азаматтығын алдым.

Петропавл қалалық әскери комиссариатында ҚР Қарулы Күштерінің қызметшісі болып, бірінші бөлім бастығының көмекшісі лауазымында жұмыс істей бастадым. Бірыңғай

Я, Касенова Рауза Ивановна, родилась 1 января 1965 года в с. Чижишево, Крутинского района Омской области РФ.

После учебы в 1985 году начала трудовую деятельность заведующей читальным залом центральной районной библиотеки в г. Называевск Омской области.

В 2000 году с семьей переехала в Петропавловск и получила гражданство Республики Казахстан.

Начала работать в Петропавловском городском военкомате служащей ВС РК в должности помощника начальника первого отделения. Именно отсюда

жинақтаушы зейнетақы қорындағы (ол кезде Мемлекеттік жинақтаушы зейнетақы қоры) зейнетақы жинақтарымының шежіресі де дәл осы жерден бастау алды.

Көп ұзамай мемлекеттік қызметке өту туралы шешім қабылдадым. Мемлекеттік қызметтегі алғашқы тәжірибем экономика саласынан басталды. Конкурстық рәсімдерден өтіп, 2003 жылдың мамырында Солтүстік Қазақстан облысы Статистика департаментінің М. Жұмабаев ауданы бойынша Статистика басқармасына маман болып орналастым. Осы саладағы 7 жылдық жұмыстан мол тәжірибе жинадым. Аудандағы барлық ауыл шаруашылығы құрылымдарының басшыларымен, шағын және орта бизнес өкілдерімен таныстым. Статистика – нақты ғылым, сондықтан көп нәрсені жаңадан меңгеруіме тура келді. Дегенмен әріптестерім арасынан шыққан дана тәлімгерлер мен жаңаны үйренуге деген зор ұмтылысым маған үлкен демеу болды.

2009 жылдың тамызында мемлекеттік қызмет өтілімді үзбестен мүлдем басқа – идеология саласына, «СҚО М. Жұмабаев ауданы әкімдігінің Ішкі саясат бөлімі» ММ-ге бас маман болып ауыстым. Бір жылдан кейін осы мемлекеттік органның басшысы болып тағайындалып, 2016 жылдың қарашасына дейін қызмет атқардым. Атап өту керек, дәл осы идеология саласында жұмыс істей жүріп, бұл салаға қаншама құзыреттілік, білім, ең бастысы – төзімділік қажет екенін түсіндім. Бұл – 24/7 режиміндегі үздіксіз жұмыс. Тіптен үлкен жауапкершілікті сезінесің, сонымен бірге өзің де көп нәрсе аласың. Азаматтық қоғам институттарымен, саяси партиялармен, жастар, этномәдени және діни бірлестіктермен өзара іс-қимыл жасау – жүйелі жұмыс. Егер ол нақты әрі жоғары деңгейде жолға қойылса, міндетті түрде өз жемісін береді.

началась летопись моих пенсионных накоплений в ЕНПФ, тогда еще ГНПФ.

Вскоре приняла решение перейти на государственную службу. Мой первый опыт в госслужбе начался с экономической сферы. Так получилось, что я прошла конкурсные процедуры и в мае 2003 года и начала работать в качестве специалиста в Управлении статистики по району имени М. Жумабаева Департамента статистики Северо-Казахстанской области. 7 лет работы в этой сфере дали мне колоссальный опыт - я познакомилась практически со всеми руководителями сельхозформирований района, представителями малого и среднего бизнеса. Статистика все-таки точная наука и мне пришлось многое познавать впервые, но рядом были мудрые наставники из числа коллег и мое огромное желание учиться новому.

В августе 2009 года я, не прерывая стаж госслужбы, переводом перешла совсем в другую сферу, идеологическую - главным специалистом в ГУ «Отдел внутренней политики акимата района имени М. Жумабаева СҚО». Через год меня назначили руководителем этого государственного органа, где я проработала до ноября 2016 года. Надо отметить, что именно здесь, работая в сфере идеологии, я поняла, сколько компетенций, знаний, а главное, сил и терпения нужно для данной работы. Это работа 24/7, и ты чувствуешь огромную ответственность, и вместе с тем получаешь много и сам. Взаимодействие с институтами гражданского общества, политическими партиями, молодежными, этнокультурными и религиозными объединениями — это системная работа и, если она четко отработана и налажена, то обязательно приносит свои плоды.

Ішкі саясат саласында жүргенде діни қатынастар тақырыбына ерекше басымдық бердім. Маған әртүрлі конфессия өкілдері арасында қалыптасқан қарым-қатынас стилі, діни бірлестіктер басшыларының арасындағы өзара сыйластыққа құрылған диалог өте ұнайтын. Осының барлығы мені дін саласына алып келді: 2016 жылдың соңында конкурс арқылы облыстық Дін істері басқармасына бөлім басшысы болып ауыстым. 2020 жылы осы басқарманың басшысы болып тағайындалып, зейнет жасына жеткенге дейін еңбек еттім.

Міне, сонда ғана еліміздегі зейнетақы жүйесінің тиімділігін толық бағаладым. Жасыратыны жоқ – интернет кеңістігіндегі және таныстар арасындағы қаражаттың сақталуына қатысты түрлі пікірге байланысты қорқыныш пен күмән болды. Сондай-ақ уақытылы әрі тұрақты зейнетақы аударымдарының арқасында менде «ең төменгі жеткіліктілік шегінен» асатын қаражат жиналып, оны балаларымның тұрғын үй жағдайын жақсартуға бірнеше рет аударғанымды атап өткім келеді. Ал зейнетке шыққаннан кейін БЖЗҚ-ның облыстық филиалына алмастыру коэффициентін қарастыру үшін жүгіндім. Филиал қызметкерлерінің қызмет көрсету сапасы, олардың кәсібилігі мен салымшыларға деген жанашырлық қарым-қатынасына дән ризамын.

Нәтижелі еңбегім үшін Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен 2021 жылы «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 30 жыл» мерекелік медалімен, ал 2025 жылы «Ерен еңбегі үшін» медалімен марапатталдым.

Жастарымызға Отанымыз Қазақстан Республикасының игілігі үшін ерінбей еңбек етуді, БЖЗҚ-ға сенім артып, зейнетақы аударымдарын уақытылы жасап тұруды тілеймін. Бұл – расымен де берекелі «алтын жастың» кепілі.

Во время работы в сфере внутренней политики, я особый акцент уделяла теме религиозных отношений. Меня привлекал и очень импонировал стиль отношений между представителями разных конфессий, сложившийся уважительный диалог между руководителями религиозных объединений. Все это вкпе привело меня в сферу религии и в самом конце 2016 года я по конкурсу перешла руководителем отдела в областное управление по делам религий. В 2020 году меня назначили руководителем управления, где я проработала до возраста выхода на пенсию.

И вот тогда я оценила пенсионную систему в нашей стране. Не скрою - был страх и опасения из-за множества мнений в интернет-пространстве и среди знакомых по поводу их сохранности. Также отмечу, что благодаря своевременным и регулярным пенсионным взносам, у меня накопилась сумма выше «порога минимальной достаточности» и несколько раз я переводила ее на улучшение жилищных условий детям. А уже по выходу на пенсию обратилась в областной филиал ЕНПФ рассмотреть коэффициент замещения. Сотрудники филиала очень корректно проконсультировали меня, и я очень благодарна им за их профессионализм и чуткое отношение к вкладчикам фонда.

За трудовую деятельность Указом Президента Республики Казахстан в 2021 году была награждена юбилейной медалью «30 лет Независимости Республики Казахстан», а в 2025 году медалью «Ерен Еңбек үшін».

Хочу пожелать нашей молодежи трудиться во благо нашей Родины - Республики Казахстан, доверять ЕНПФ и своевременно делать пенсионные отчисления. Это действительно залог обеспеченности мудрого «золотого» возраста.

Зейнеткерлік жасқа жетіп, өз зейнетақысының мөлшеріне көңілі толып, ризашылығын білдіретін салымшыларымыздың бірі – Қарағанды облысы, Қарқаралы ауданы, Бақты ауылының тумасы Қарлығаш Сабырқызы Индауова.

Қарлығаш Сабырқызы шопандар отбасында дүниеге келген. Бала кезінен еңбекке араласып, мектеп бітірген соң комсомол жастар бригадасында құрылысшы болып еңбек жолын бастады.

Одной из наших героинь, достигших пенсионного возраста и довольных своей пенсией, является Карлыгаш Сабырқызы Индауова — уроженка села БактыКаркаралинского района Карагандинской области.

Карлыгаш Сабырқызы родилась в семье чабанов. После окончания школы начала свой трудовой путь, став строителем в комсомольской молодежной бригаде.

Кейіннен Қарқаралы ауданы Қарағайлы кентіндегі «Қарағайлы кен байыту комбинатында» және санитарлық эпидемиологиялық сараптама орталығында жұмыс атқарды. 90-шы жылдары облыс орталығына қоныс аударып, жекеменшік компанияларда еңбек жолын жалғастырды.

2024 жылы зейнеткерлікке шығу барысында еңбек кітапшасындағы мекеме мөрі оқылмай, 1998 жылға дейінгі толық еңбек өтілін растай алмай, біраз қиындық көрген екен. Қарлығаш Сабырқызы бұл жағдайда қол қусырып отырмай, еңбек өтілін дәлелдеу үшін сотқа жүгінді.

Биыл барлық құжаттарды рәсімдеп, сол жылдары бірге қызмет атқарған әріптестерін куәгер ретінде тартып, соттың оң шешімін алды. Нәтижесінде зейнетақысы 70 000 теңгеге көбейді.

Салымшы зейнетақы жарналарының уақытылы аударылуына ерекше мән беру керек, себебі олар зейнетақының базалық мөлшерлемесіне де, жинақтаушы бөлігіне де тікелей әсер ететінін атап өтті. «Жастарға осыған аса мән беру керектігін айтудан жалықпаймын», - дейді Қарлығаш Сабырқызы.

Впоследствии она трудилась на Карагайлинском горно-обогатительном комбинате и в Центре санитарно-эпидемиологической экспертизы в поселке Карагайлы Каркаралинского района. В 1990-х годах переехала в областной центр и продолжила свою трудовую деятельность в частных компаниях.

В 2024 году при выходе на пенсию в трудовой книжке не оказалось печати организации и не удалось подтвердить полный трудовой стаж до 1998 года. Но Карлыгаш Сабырқызы все-таки обратилась в суд за доказательством трудового стажа. Для этого привлекла в качестве свидетелей коллег, с которыми работал в те годы и получил положительное решение суда. В этом же году оформила все документы и в результате пенсия увеличилась на 70 000 тенге.

По ее словам, особое внимание следует уделять своевременному перечислению пенсионных взносов, поскольку это влияет на размер будущей пенсии. «Я не устаю говорить молодым людям, что нужно придавать этому большое значение», - говорит Карлыгаш Сабырқызы.

БЖЗҚ-дағы шахмат турнирі: әріптестер арасындағы зияткерлік сайыс

Шахматный турнир ЕНПФ: интеллектуальные битвы среди коллег

Шахмат – стратегиялық ойлауды, тәуекелдерді бірнеше жүріс алға есептей білуді және қиындыққа тап болған жағдайда сабыр сақтауды талап ететін ойын. Дәл осы қасиеттер БЖЗҚ мамандарына күн сайын күрделі міндеттерді жедел шешуге және Қазақстанның зейнетақы жүйесінің сенімді жұмысын қамтамасыз етуге көмектеседі.

Шахматы — это игра, требующая стратегического мышления, умения просчитывать риски на несколько ходов вперед и сохранять хладнокровие в стрессовых ситуациях. Именно эти качества ежедневно помогают специалистам ЕНПФ оперативно решать сложные задачи и обеспечивать надежность пенсионной системы Казахстана.

Жуырда өткен шахмат турнирі Қордың тәжірибелі шахматшыларында, осы ойынға қызығушылығы жоғары әуесқойларды да бір алаңда біріктірді. Турнирге Орталық аппараттың түрлі департаменттері мен облыстық филиалдардың қызметкерлері қатысты. Әрбір партия тек ойыншыларды емес, жанкүйерлердің де қызығушылығын тудырып, толғаныста ұстады. Турнир онлайн форматта өткендіктен, кез келген ниет білдіруші қатысушылардың партия барысын мобильді құрылғылар арқылы онлайн режимде бақылай алды.

Ақ-қара тақталарда нағыз зияткерлік тартыс өрбіді. Мұнда ойыншылардың сабырлылығы, дәл есебі және жағдайды жылдам талдай білу қабілеті шешуші рөл атқарды. Өйткені әр партияға қосымша уақытсыз бар болғаны 15 минут берілді. Сондықтан бір қателіктің өзі өте қымбатқа түсуі мүмкін еді.

Турнир қорытындысы 2026 жылғы 9 шілдеде ресми түрде жарияланды. «БЖЗҚ» АҚ қызметкерлері арасында өткен

Недавно состоялся турнир по шахматам, который объединил как опытных гроссмейстеров Фонда, так и амбициозных любителей этой игры из различных департаментов Центрального аппарата, и областных филиалов. Каждая партия держала в напряжении не только самих участников, но и многочисленных болельщиков. Турнир прошел в онлайн-формате и позволил любому желающему онлайн отслеживать ход партий участников с любых мобильных устройств.

На черно-белых досках развернулись настоящие интеллектуальные баталии, где ключевую роль играли выдержка, расчет и быстрый анализ ситуации. Ведь контроль времени составлял всего 15 минут на партию без добавления времени. Так что цена одной ошибки была очень велика.

Итоги турнира были официально объявлены 9 июля 2026 года. Победителем шахматного турнира среди сотрудников АО «ЕНПФ» стал Руслан Пичитаев (начальник операционного отдела

шахмат турнирінің жеңімпазы болып Абай облыстық филиалы операциялық бөлімінің бастығы Руслан Пичитаев атанды. Екінші орынды Цифрлық трансформация департаментінің директоры Арстан Аристомбеков пен Атырау облыстық филиалы операциялық бөлімінің маманы Айбар Амандосов өзара бөлісті. Үшінші орынға Ақпараттық жүйелер департаменті WEB-қосымшалар мен сервистерді әзірлеу басқармасының бастығы Нұрлан Баякенов ие болды.

областного филиала Абай). Второе место поделили Арстан Аристомбеков (директор департамента цифровой трансформации) и Айбар Амандосов (специалист операционного отдела Атырауского областного филиала). Третье место занял Нурлан Баякенов (начальник управления разработки WEB приложений и сервисов Департамента информационных систем).

Айта кетейік, жеңімпаздар мен жүлдегерлер жыл қорытындысы бойынша ішкі коммуникациялар жобаларына қатысқаны үшін материалдық емес ынталандыру жүйесі аясында көтермелеуге ұсынылады. Сондай-ақ турнирдің барлық қатысушылары корпоративтік ішкі коммуникацияларды дамытуға бағытталған іс-шараларға белсенді қатысқаны үшін атап өтіледі.

Қорда осындай зияткерлік іс-шараларды өткізу игі дәстүрге айналды. Қатысушылардың айтуынша, мұндай турнирлер жұмыстағы қарбалас тірліктерден, күнделікті міндеттерден көңіл сергітіп қана қоймай, бөлімшелер арасындағы байланысты нығайтып, командалық рухты дамытуға да ықпал етеді.

Отметим, что победители и призеры будут представлены к поощрению по итогам года в рамках системы нематериальной мотивации за участие в проектах по внутренним коммуникациям. Также все участники турнира будут отмечены за активное участие в мероприятиях по развитию корпоративных внутренних коммуникаций.

Проведение подобных интеллектуальных мероприятий внутри ЕНПФ стало доброй традицией. По словам самих участников, такие турниры помогают не только перезагрузиться и отвлечься от рутинных задач, но и укрепляют связи между подразделениями, развивая командный дух.

ҚАРИЯ ШАҚҚА ЖИНАҢЫЗ!
ДАРΙΑ БАҚҚА ЖИНАҢЫЗ!

КОПИТЕ НА СТАРОСТЬ!
КОПИТЕ НА РАДОСТЬ!

Е Н^{PRO} П Ф

  /enpfkz

  /enpf.kz